

Effekten av K3

En studie om hur införandet av K3 har påverkat fastighetsbolagens resultat och finansiella ställning

Av: Carolina Andersson & Johanna Andersson

Handledare: Bengt Lindström & Jurek Millak

Södertörns högskola | Institutionen för samhällsvetenskaper

Kandidatuppsats 15 hp

Företagsekonomi | vårterminen 2016

Ekonomiekandidatprogrammet

Sammanfattning

Införandet av ett nytt regelverk kan ge stora förändringar i ett företags resultat och finansiella ställning, och därmed även påverka företagens nyckeltal. Förändrade regelverk kan även ge stora förändringar i nyckeltalen trots att företags finansiella ställning egentligen inte har förändrats nämnvärt, vilket kan bli problematiskt då nyckeltal i stor utsträckning används för att utvärdera ett företags prestation.

Från och med 2014 blev det obligatoriskt för större företag i Sverige att tillämpa ett nytt bokföringsregelverk benämnt K3. Detta har inneburit att alla räkenskapsår som inleds 2014-01-01 eller senare inte längre har möjlighet att tillämpa bokföringsnämndens tidigare allmänna råd som regelverk, vilket har lett till en del väsentliga skillnader i redovisningsmetoder. En av de större skillnaderna är att komponentavskrivningar blev tvingande i och med K3. Komponentavskrivningarna innebär en stor förändring i metoden för avskrivning av materiella anläggningstillgångar, vilket kan få stor påverkan på bland annat företag i fastighetsbranschen, där materiella anläggningstillgångar ofta är en väsentlig post i balansräkningen.

Syftet med studien är att ta reda på hur införandet av K3 har påverkat resultatet och den finansiella ställningen i fastighetsbolag.

Studien kan konstatera att K3 har påverkat fastighetsbolagen som ingår i denna studie både positivt och negativt, men även att många företag inte fått någon förändring alls. Många av de förändringar som konstaterats är direkt hänförliga till förändringar i avskrivningsmetod. Vad som också konstaterades var att införandet av möjligheten till att aktivera kostnader direkt hänförliga till utbyte av komponenter har givit många företag en positiv effekt av det nya regelverket.

Abstract

The implementation of a new framework can have a large impact on the companies due to the effects on the financial ratios. This despite the fact that the change in the accounting framework doesn't always result in any significant changes in the company's financial position. Since financial ratios are one of the primary ways to evaluate a company this becomes slightly problematic.

Since 2014-01-01 the regulatory framework "K3" has been mandatory for larger companies in Sweden. The implementation of K3 has resulted in some essential differences in the depreciation of fixed assets, which could affect real estate companies extensively.

The purpose of this study is to find out how the implementation of K3 has affected the result and the financial position in real estate companies.

Some of the conclusions this study was able to draw is that K3 has had both positive, zero and negative effect on the real estate companies included in the selection. Many of the effects are directly related to the different way of dealing with the depreciation of fixed assets.

Förkortningar

AT	Anläggningstillgångar
BFL	Bokföringslagen
BFN	Bokföringsnämnden
EK	Eget kapital
FASB	Financial Accounting Standards Board
IASB	International Accounting Standards Board
IFRS	International Financial Reporting Standards
IFRS for SMEs	IFRS for small and medium-sized enterprises
K3	Bokföringsnämndens allmänna råd 2012:1
RFR	Rådet för Finansiell Rapportering
RR	Redovisningsrådets rekommendationer
SABO	Sveriges Allmännyttiga Bostadsföretag
ÅRL	Årsredovisningslagen

Begrepp

Omräknade jämförelsetal

Övergången till K3 ska genomföras i enlighet med de föreskrifter som finns i regelverkets kap. 35, vilket bland annat inkluderar att jämförelsetalen för det tidigare räkenskapsåret räknas om enligt K3-regelverket (Bokföringsnämnden 2014).

Större företag

Definieras i ÅRL 1 kap. 3§ 4 p. som företag som uppfyller mer än ett av dessa villkor:

1. Medelantalet anställda i företaget har under vart och ett av de två senaste räkenskapsåren uppgått till mer än 50.
2. Företagets redovisade balansomslutning har för vart och ett av de två senaste räkenskapsåren uppgått till mer än 40 miljoner kronor.
3. Företagets redovisade nettoomsättning har för vart och ett av de två senaste räkenskapsåren uppgått till mer än 80 miljoner kronor.

Mindre företag

Definieras som företag som inte uppfyller minst två av kriterierna för att räknas som större företag.

Figurförteckning

Diagram

Diagram 1: K3:s påverkan på företagens nyckeltal	17
Diagram 2: Avkastning på EK, förändring i procentenheter	18
Diagram 3: Avkastning på sysselsatt kapital, förändring i procentenheter	19
Diagram 4: Avskrivningar genom nettoomsättning, förändring i procentenheter	19
Diagram 5: Rörelsemarginal genom nettoomsättning, förändring i procentenheter.....	20
Diagram 6: Justerat EK genom nettoomsättning, förändring i procentenheter	20
Diagram 7: Anläggningstillgångar genom nettoomsättning, förändring i procentenheter	21
Diagram 8: Soliditet, förändring i procentenheter	21
Diagram 9: Förhållandet mellan förändringen i avskrivningar och materiella anläggningstillgångar	24

Figurer

Figur 1: Bild av företagets intressenter	7
--	---

Tabeller

Tabell 1: De K-regelverk som idag är färdigställda och tillämpbara.....	2
Tabell 2: Redovisningens kvalitativa egenskaper enligt K3	8
Tabell 3: Ett antal principer för redovisning.....	9
Tabell 4: Sammanställning av procentuell förändring i avskrivningar.....	17
Tabell 5: Sammanställning av procentuell förändring i rörelseresultat	18
Tabell 6: Sammanställning av procentuell förändring i resultat efter finansiella poster inkl. schablonskatt.....	18

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Bakgrund	1
1.1.1 Tidigare regelverk	1
1.1.2 K-projektet	1
1.2 Problemdiskussion	2
1.3 Syfte	3
1.4 Avgränsningar	3
2. Regelverket	4
2.1 IFRS for SMEs	4
2.2 Övergången till K3	4
2.3 Komponentavskrivningar	5
3. Teorier	7
3.1 Intressentteorin	7
3.2 Redovisningens kvalitativa egenskaper	8
3.3 Redovisningens principer	8
3.4 Regelbaserad och principbaserad redovisning	9
3.5 Periodiserad redovisning	10
4. Metod	11
4.1 Teoretisk utgångspunkt	11
4.2 Population	11
4.3 Urval	11
4.4 Datainsamling	12
4.5 Nyckeltal för analys av data	13
4.5.1 Nyckeltal för mätning av resultat	13
4.5.2 Nyckeltal för mätning av finansiell ställning	14
4.6 Analys av data	15
4.7 Reliabilitet	15
4.8 Validitet	16
5. Resultat	17
5.1 Övergripande resultat	17
5.2 Förändringar i nyckeltal avseende resultat	17
5.3 Förändringar i nyckeltal avseende finansiell ställning	20
6. Analys	22
6.1 Övergripande analys	22
6.2 Företagens resultat	22
6.3 Företagens finansiella ställning	23
7. Diskussion	26
8. Slutsatser	28
9. Kritik	29
10. Vidare forskning	30

1. Inledning

I detta kapital presenteras studiens bakgrund och problemdiskussion samt syfte och avgränsningar.

1.1 Bakgrund

Från och med 2014 blev det obligatoriskt för större företag i Sverige att tillämpa ett nytt bokföringsregelverk benämnt K3. Detta har inneburit att alla räkenskapsår som inleds 2014-01-01 eller senare inte längre har möjlighet att tillämpa bokföringsnämndens tidigare allmänna råd som regelverk, vilket har lett till en del väsentliga skillnader i redovisningsmetoder.

1.1.1 Tidigare regelverk

Innan införandet av K-projektet fanns det inget enhetligt regelverk för den svenska redovisningen. Redovisningen reglerades istället, utöver lagstiftningen i form av årsredovisningslagen och bokföringslagen, genom ett antal olika rekommendationer utgivna av bl.a. Bokföringsnämnden.

Bokförings- och årsredovisningslagen var och är fortfarande grunden för den svenska redovisningen. Bokföringslagen reglerar bokföringsskyldigheten samt förklarar i stora drag hur den löpande bokföringen ska genomföras. I årsredovisningslagen regleras hur årsredovisningen ska upprättas, vilka principer som ska tillämpas samt hur årsredovisningen ska avlämnas.

Bokföringsnämnden kompletterade redan innan K-projektet den svenska lagstiftningen genom att ge ut ett antal allmänna råd. Innan K-projektet bestod dock deras normgivning av ett stort antal separata allmänna råd. Deras allmänna råd handlade ofta om hur BFL och ÅRL skulle tillämpas (Bokföringsnämnden 2016).

Redovisningsrådet var ytterligare en organisation som gav ut kompletterande normgivning, i form av Redovisningsrådets rekommendationer (Bokföringsnämnden 2016). RR lades dock ner 2007 och istället bildades då Rådet för Finansiell Rapportering, som endast ger ut råd som gäller tillämpningen av IFRS (Rådet för Finansiell Rapportering u.å.).

1.1.2 K-projektet

År 2004 påbörjade bokföringsnämnden det omfattande arbetet med att ta fram en helt ny grund för svensk redovisning kallat "K-projektet". Syftet med projektet var att ta fram ett heltäckande regelverk som skulle bli en klar förenkling för företagens del jämfört med tidigare. Som nämnts ovan har svensk redovisning tidigare baserats på enskilda

rekommendationer för specifika situationer vilket gjorde det svårt att få en övergripande bild av reglerna.

K-projektet är uppdelat i fyra olika huvudgrupper: K1, K2, K3 och K4. Tanken är att vardera grupp ska innehålla olika regler om hur ett företag ska redovisa, och vilka regler ett företag ska tillämpa bestäms dels av företagets form och storlek, dels av vad styrelsen väljer utifrån de valmöjligheter som finns (Drefeldt & Törning 2013, s. 19-23).

I dagsläget är inte samtliga delar av projektet tillämpbara i praktiken då de ej är färdigställda utan kommer att implementeras i ett senare läge. Detta gäller för K2- och K3-årsbokslut. Större delarna av projektet har dock redan implementerats vilka finns sammanställda i nedanstående tabell (Bokföringsnämnden 2016).

Tabell 1: De K-regelverk som idag är färdigställda och tillämpbara.

Kategori	Förklaring
K1 Förenklat årsbokslut	Får tillämpas av enskilda näringsidkare och ideella föreningar.
K2 Årsredovisning	Att betrakta som ett förenklingsregelverk, får tillämpas av mindre aktiebolag och ekonomiska föreningar.
K3 Huvudregelverk	Huvudregelverk för onoterade företag som upprättar årsredovisning/koncernredovisning.
K4 Koncernredovisning	Regelverk för noterade bolag.

I och med att K3 är huvudregelverket har implementeringen av detta regelverk varit ett stort steg i rätt riktning mot att färdigställa arbetet med K-projektet. Tack vare K3 blir K-projektet ytterligare ett steg mot att harmonisera svensk redovisning med omvärldens redovisning, främst genom att göra redovisningen mer och mer lik IFRS rekommendationer. K3-regelverket är i grunden baserat på IFRS for SMEs, och är därmed den del av K-projektet som har störst likheter med IFRS. En del anpassningar i K3 har dock gjorts för att regelverket ska vara bättre lämpat för svenska företag. Detta innefattar bland annat anpassningar till skattelagstiftning samt anpassning till årsredovisningslagen (Drefeldt & Törning 2013, s. 21-23).

1.2 Problemdiskussion

Införandet av K-regelverken innebär ett paradigmskifte för svensk redovisning. Naturligt då ett nytt regelverk implementeras är att det leder till en del mer omfattande regelförändringar, vilket så även är fallet vad gäller K-regelverken. Sett till K3, som är huvudregelverk för svenska onoterade företag, så har det skett vitala förändringar vad gäller avskrivningar på materiella anläggningstillgångar.

Till följd av ändrade redovisningsprinciper förändras även det slutgiltiga resultatet av den löpande bokföringen, nämligen årsredovisningen. Vid införandet av nya regelverk uppstår då viss problematik i att tillfredsställa IASB:s kvalitativa krav på jämförbarhet (Skatteverket 2005).

Införandet av ett nytt regelverk kan, på grund av ändrade och nya redovisningsprinciper, ge stora förändringar i ett företags resultat och finansiella ställning. Förändringar av detta slag kommer även att ha en påverkan på företagets nyckeltal, som är något som används i stor utsträckning för att utvärdera ett företags prestation. Förändrade regelverk kan även ge stora förändringar i nyckeltalen trots att företagets finansiella ställning egentligen inte har förändrats nämnvärt. Det har tidigare genomförts flertalet studier om hur olika finansiella nyckeltal påverkas av stora regelverksändringar, bland annat i Kanada. Denna studie genomfördes år 2011 och undersökte hur några kanadensiska företags redovisning hade påverkats av införandet av IFRS (Blanchette, Racicot & Girard 2011).

Beroende på vilka principer som har förändrats kan nya regelverk även slå olika hårt mot olika branscher. Fastighetsbranschen är ett exempel på en bransch där K3 riskerar ha en större påverkan än i andra branscher, i och med att komponentavskrivningar blir tvingande. Då fastighetsföretag ofta har anläggningstillgångar värda mångmiljonbelopp i form av fastigheter kan små förändringar i avskrivningarna lätt få stora konsekvenser på resultatet.

1.3 Syfte

Syftet med studien är att ta reda på hur införandet av K3 har påverkat resultatet och den finansiella ställningen i fastighetsbolag.

1.4 Avgränsningar

Studien avgränsas till att behandla fastighetsföretag som vid övergången till K3 redovisat omräknade jämförelsetal.

2. Regelverket

Nedan presenteras grunden till K3 regelverket och införandet av detta regelverk. Även den del av regelverket som är aktuell för studien, komponentavskrivningar, behandlas.

2.1 IFRS for SMEs

IFRS for SMEs är ett försök att harmonisera redovisningen för små och medelstora företag. Denna typ av företag utgör mer än 95% av alla företag globalt sett, och anses av många vara en av ekonomins grundstenar, bland annat genom att skapa jobb samt att vara tekniskt innovativa. SMEs har under sina respektive nationella regelverk haft relativt dålig internationell jämförbarhet på grund av att de har undantagits från många av de krav som ställts på redovisningen från stora börsföretag. IFRS for SMEs är menat att gynna de små och mellanstora företagen genom att öka jämförbarheten mellan länder och därmed ge dem större möjlighet att komma in på den internationella marknaden för att till exempel söka lån.

Trots att IFRS for SMEs är en förenklad version av det fulla IFRS-regelverket anses det av många fortfarande vara alltför komplicerat. Huvudkritiken handlar om att regelverket i många fall är mer komplicerat än de nationella regelverk som företagen lämnar när de övergår till IFRS for SMEs, vilket innebär att övergången kan medföra stora kostnader för små företag. Den Europeiska kommissionen är bland annat av åsikten att IFRS for SMEs inte är en förenkling utan medför en stor administrativ börda för företagen.

Bland de tekniska svårigheterna med IFRS for SMEs nämns uppskjuten skatt på tillgångar, vilket både kan vara svårt för små företag att förstå och tillämpa och för användare av de finansiella rapporterna att förstå.

Harmoniseringen av redovisningen försvåras även i och med skillnaderna i olika länders lagstiftning. I många länder finns skattelagstiftning som hindrar full tillämpning av IFRS for SMEs. Det uppstår även ett problem i form av att SMEs definieras olika i olika länder (Perera & Chand 2015, s. 165-178).

2.2 Övergången till K3

Införandet av K3 medför flertalet förändringar gentemot tidigare regelverk. Det faktum att komponentavskrivningar blir tvingande är dock den enda förändringen som har någon väsentlig påverkan på företag inom fastighetsbranschen.

Vid övergången till ett nytt regelverk är det viktigt att lyfta fram de skillnader som uppstår jämfört med det gamla regelverket. I K3 regleras detta i kapitel 35 "Första gången detta allmänna råd tillämpas". Mer specificerat så står det i kapitel 35.2 att företag som tillämpar K3 för första gången ska räkna om balans- och resultaträkning samt kassaflödesanalys och noter för föregående år.

Det finns dock undantag från denna regel vilken behandlas i årsredovisningslagen. Enligt ÅRL 3 kap. 5 § 4 st. är mindre företag inte är till exempel inte skyldiga att räkna om jämförelsetalen vid byte av regelverk. ÅRL behandlar ytterligare ett fall då man får avvika från det som sägs K3 kap. 35.2, vilket är då det finns särskilda svårigheter att räkna om föregående års redovisning enligt det nya regelverket (Bokföringsnämnden 2014).

2.3 Komponentavskrivningar

Det faktum att komponentavskrivningar blivit tvingande i och med K3 är som nämnts en av de största förändringarna för företag inom fastighetsbranschen. Komponentavskrivningarna innebär en stor förändring i metoden för avskrivning av materiella anläggningstillgångar.

Materiella anläggningstillgångar har tidigare setts som en enhet som har skrivits av linjärt, eller progressivt, över nyttjandeperioden. Enligt K3 kap. 17.4 ska tillgångar nu delas upp på sina betydande komponenter om dessa har en väsentlig skillnad i nyttjandeperiod, förutsatt att värdet är väsentligt. Komponenterna ska sedan enligt K3 kap. 17.13 skrivas av separat på sina olika nyttjandeperioder.

Det framgår dock inte av det allmänna rådet vad som menas med “betydande” komponenter eller “väsentlig” skillnad i nyttjandeperiod. BFN nämner dock fastigheter som ett exempel på en anläggningstillgång med komponenter med olika nyttjandeperiod, och ger även stomme, fasad, tak mm. som exempel på komponenter (Bokföringsnämnden 2014).

Fastighetsägarna Sveriges Redovisningsgrupp har tillsammans med SABO givit ut en rekommendation kallad: “Riktlinjer för komponentredovisning av förvaltningsfastigheter”. Den är menad som en hjälp och ger riktlinjer om hur komponentavskrivningar kan hanteras. De ger till exempel förslag på hur en fastighet kan delas upp på sina betydande komponenter, uppdelat i nio komponentklasser:

1. Mark
2. Markanläggning
3. Byggnads- och markinventarier
4. Stomme
5. Tak
6. Fasad
7. Inre ytskikt (golv, väggar, innertak)
8. Installationer (el, rör, ventilation, hiss)
9. Hyresgäst Anpassningar (Fastighetsägarna Sverige & SABO 2012)

Har en materiell tillgång delats upp på komponenter enligt K3 kap. 17.4 ska byte av dessa komponenter räknas in i tillgångens redovisade värde enligt K3 kap. 17.5. Löpande underhåll och reparationer ska dock kostnadsföras löpande när de uppkommer (Bokföringsnämnden 2014). Denna gränsdragning över vad som får tillgångsredovisas och vad som måste

kostnadsföras direkt kan ibland framstå som lite diffus. För att något ska få aktiveras krävs att det uppfyller kriteriet för en tillgång, bland annat att det för företaget kommer tillföra ekonomiska fördelar i framtiden (Fastighetsägarna Sverige & SABO 2012).

Komponentavskrivningar har kritiserats på grund av att det krävs uppskattningar över de olika komponenternas livslängd. Denna problematik är dock inte specifik för komponentavskrivningar utan finns även för de traditionella metoderna (Stárová & Čermáková 2010, s. 43-45).

3. Teorier

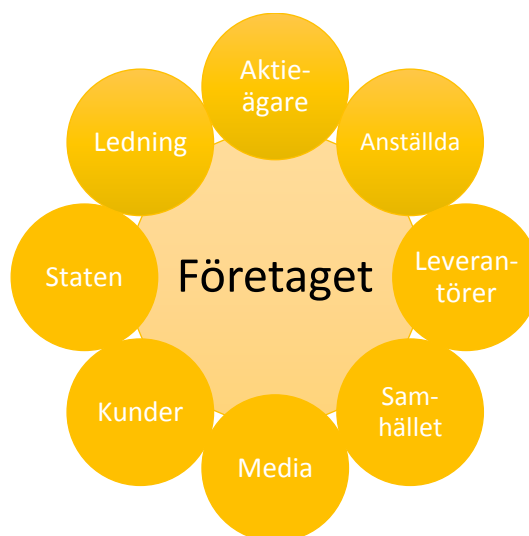
Nedan presenteras de teorier som kommer agera som en utgångspunkt för analysen.

3.1 Intressentteorin

Intressentteorin handlar om hur företag och dess intressenter agerar tillsammans för att skapa värde. Att leda ett företag handlar enligt Edward Freeman om att hantera intressenterna och de gemensamma intressen som binder ihop dem med företaget. Företagsledningen måste även hantera den intressekonflikt som kan uppstå mellan olika intressenter. Många menar att anställda, kunder och leverantörers intressen alltid måste vägas mot aktieägarnas, högre prioriterade, intressen. Enligt Freeman är dock detta argument felaktigt. Det är omöjligt att ignorera en intressents intressen under en längre tid utan att detta leder till att intressenten lämnar företaget (Freeman 2010 s. 7-9).

Freeman, som var den som introducerade intressentteorin, definierade intressenter som alla de som kan påverka eller bli påverkade av företaget (Laplume, Sonpar & Ritz 2008 s. 1160). Många har dock kritiserat Freemans definition av intressenter som för bred och flera andra definitioner av begreppet har framkommit. Bland de vanligare är att intressenter delas upp i primära och sekundära intressenter.

Clarkson baserar sin definition på Freemans men använder ett lite snävare begrepp då han definierar intressenter som “[...] persons or groups that have, or claim, ownership, rights, or interests in a corporation and its activities, past, present, or future”. De primära intressenterna är enligt honom de vars inblandning i företaget är nödvändigt för dess fortsatta överlevnad. I detta begrepp ingår aktieägare, investerare, anställda, leverantörer med flera. Sekundära intressenter definieras vidare som de grupper som kan påverka eller bli påverkade av företaget men som inte är nödvändiga för dess fortsatta överlevnad. Här nämns framförallt media som ett exempel (Clarkson 1995 s. 105-107).

Figur 1: Bild av företagets intressenter. Egen konstruktion baserad på Clarkson (1995).

Den finansiella redovisningen är ett av de huvudsakliga sätten för företaget att kommunicera med sina intressenter och redovisningen kan därmed anpassas för att passa de intressenter som företaget prioriterar. Intressentteorin kan därför hjälpa till att förklara varför redovisningen utformas på ett visst sätt samt varför vissa redovisningsval görs (Frostenson 2015, s. 71).

3.2 Redovisningens kvalitativa egenskaper

IASB:s föreställningsram är ett exempel på normativ redovisningsteori. Den beskriver redovisningens syfte och innehåller ett antal grundantaganden utifrån vilka principer och regler formuleras. IASB definierar ett antal kvalitativa egenskaper som ska ligga till grund för den finansiella rapporteringen, och som ska säkerställa att redovisningen ger en representativ bild till användarna. De kvalitativa egenskaperna har dock ingen status som obligatoriska regler, utan ses istället som en vägledning (Frostenson 2015, s.105-109). IASB:s föreställningsram innehåller tio kvalitativa egenskaper. BFN har dock i K3-regelverket valt att lägga fokus på fyra av dessa, se tabell 2.

Tabell 2: Redovisningens kvalitativa egenskaper enligt K3

Egenskap	Förklaring
Begriplighet	Informationen i en finansiell rapport ska formuleras så att den är begriplig för en läsare med tillräckligt hög kompetens.
Tillförlitlighet	Informationen i en finansiell rapport ska ge en korrekt bild och inte innehålla väsentliga fel.
Relevans	All information som kan vara relevant för en läsare ska inkluderas i den finansiella rapporten. Med relevant menas att den kan ge information som underlättar bedömningar och beslut.
Väsentlighet	All information som är väsentlig, det vill säga som kan påverka en beslutsfattare, ska inkluderas i den finansiella rapporten.

(Bokföringsnämnden 2014)

Vid övergången till ett nytt regelverk blir flera av redovisningens kvalitativa egenskaper allt mer relevanta. I ÅRL 3 kap. 5 § 2 st. tas omräknade jämförelsetal upp som ett hjälpmedel som avser att säkerställa att de finansiella rapporterna går att jämföra även då ett nytt regelverk används. Utan omräknade jämförelsetal finns möjligheten att företagets utveckling mellan två år misstolkas av intressenter och därmed leder till beslut och bedömningar som inte annars hade fattats.

3.3 Redovisningens principer

Inom svensk lagstiftning är årsredovisningslagen det främsta exemplet på innehåll av normativ redovisningsteori. ÅRL innehåller ett antal principer som ligger till grund för

målsättningen att den finansiella rapporteringen ska ge en rättvisande bild av företags ställning och resultat. I tabell 3 nedan tas ett antal av dessa upp.

Tabell 3: Ett antal principer för redovisning

Princip	Förklaring eller sammanhang
Principen om rättvisande bild	Redovisningen i form av balans- och resultaträkning samt noter ska framställas på ett sätt som ger en rättvisande bild av företags ställning och resultat. Tilläggsupplysningar ska ges om det är nödvändigt.
God redovisningssed	Redovisningen ska följa god redovisningssed, det vill säga lagstiftning och vedertagen praxis.
Försiktighetsprincipen	Redovisningen ska göras med iakttagande av rimlig försiktighet.
Bokföringsmässig grund	Redovisningen ska periodiseras och uttryckas i form av intäkter och kostnader snarare än in- och utbetalningar.

(Frostenson 2015, s. 96-97)

Redovisningen strävar konstant efter att uppnå en mer rättvisande bild av företagens finansiella ställning. Införandet av tvingande komponentavskrivningar är ett steg mot just detta. Den huvudsakliga skillnaden mellan komponentavskrivningar och de traditionella avskrivningsmetoderna är det faktum att komponentavskrivningar är menade att ge en mer rättvisande bild av en anläggningstillgångs värde (Stárová & Čermáková 2010, s. 43-45).

3.4 Regelbaserad och principbaserad redovisning

Regelbaserad eller principbaserad redovisning är en ständig diskussion inom redovisningen, framförallt bland de som skapar regelverken. För att ta K-projektet som exempel så är K3 utformat på sådant vis att det är mer principbaserat än K2. Beskrivningen utav komponentavskrivningar i K3 kap. 17.4 är ett exempel på ett principbaserat råd (Bokföringsnämnden 2014). Där används ord som “betydande” och “väsentlig” utan att förklaras närmre, vilket öppnar upp för egen tolkning.

Alexander & Jermakowiz menar att regelbaserad redovisning ämnar säga hur redovisningen ska utformas medan principbaserad redovisning däremot inte har någon klar definition. Den beskrivs istället som ett försök till att hjälpa praktiker att avgöra vad som behöver göras. Dessa två olika metoder står i stark kontrast mot varandra men båda bör användas i kombination för att uppnå bästa resultat (Alexander & Jermakowiz 2006, s. 132-164).

Flera studier har genomförts för att komma fram till vad som egentligen karakteriserar de olika sätten att reglera redovisning. Bradbury & Schröder kommer i sin studie fram till att regelbaserad redovisning anses vara mer detaljerad och komplex. Principbaserad redovisning

karaktäriseras istället av färre regler och “bright-line rules” (tydligt definierade regler och principer), färre undantag, större vikt på professionell kunskap samt mer vägledning (Bradbury & Schröder 2012, s. 1-10).

3.5 Periodiserad redovisning

Periodiserad redovisning är ett försök att överkomma de problem som uppstår vid kassaflödesredovisning. Eftersom ett företags prestation normalt mäts genom dess förmåga att generera stora inkomster tillsammans med små utgifter, skulle detta kunna användas som mått på ett företags prestation. Detta skulle dock medföra problem med matchning samt med tidsaspekten.

Dessa problem hanteras i den periodiserade redovisningen genom realisations- samt matchningsprincipen. Realisationsprincipen tillåter endast att intäkter tas upp när vissa kriterier är uppfyllda. Företaget ska till exempel ha presterat, helt eller till stor del, och sannolikheten att kunden kan betala ska vara stor. Matchningsprincipen innebär att kostnaderna ska tas upp samma period som de motsvarande intäkterna (Dechow 1994, s. 3-42).

Avskrivningar är en metod att hantera de problem som uppstår då kassaflödesredovisning används vid köp av anläggningstillgångar. Avskrivningar tillåter att anskaffningspriset för en anläggningstillgång kostnadsförs under tillgångens livslängd (Stárová & Čermáková 2010, s. 38). De skillnader som kan uppstå mellan olika avskrivningsmetoder kan verka små men eftersom avskrivningar även görs på anläggningstillgångar såsom fastigheter och flygplan som är värda mångmiljonbelopp kan skillnaderna bli stora. I dessa fall kan valet av avskrivningsmetod ge stor påverkan på den årliga avskrivningen och kan därmed även ge en väsentlig resultatpåverkan (Stárová & Čermáková 2010, s. 43-45).

Periodiseringar ökar alltså tillförlitligheten av prestationsmättet genom att det mäts i intäkter och kostnader istället för inkomster och utgifter. Periodiserad redovisning har dock kritiserats då det kan användas av företagsledningen för att manipulera resultaten (Dechow 1994, s. 3-42).

4. Metod

I denna del framgår studiens metod samt population och urval. Det framgår även hur datainsamlingen genomförts samt vilka analysverktyg som använts och hur denna metodik påverkar studiens reliabilitet och validitet.

4.1 Teoretisk utgångspunkt

Studien har använt sig av en kvantitativ metod, då den är lämplig för att hitta samband i en stor mängd data. Tillvägagångssättet har bestått av en sekundäranalys av informationen som samlats in från årsredovisningarna, vilket möjliggjort för användning av en stor mängd högkvalitativ data.

Normalt sett används inte uteslutande en kvantitativ metod utan denna kombineras med kvalitativa inslag, vilket även har varit fallet i denna studie. Studien har gått djupare i analysen av vissa extremfall som blivit observerbara tack vare den kvantitativa utgångspunkten (Bryman & Bell 2013).

4.2 Population

Populationen i studien bestod av alla svenska fastighetsföretag som redovisar enligt K3-regelverket. Valet att inrikta sig på fastighetsföretag grundade sig i det faktum att dessa tillhör en av de branscher som påverkas mest av införandet av K3 i och med att komponentavskrivningar blir tvingande. Det fanns ingen säker uppskattning av populationen, då det saknats förteckning över hur många fastighetsbolag som använder sig av just K3. Detta innebär att studien begränsades till att undersöka och analysera endast de företag som ingick i urvalet.

4.3 Urval

Studiens urvalsram bestod av ett obundet slumpmässigt urval. Vid ett slumpmässigt urval används en slumpgenerator, eller liknande metod, för att bestämma urvalet vilket innebär att alla företag har lika stor chans att bli utvalda (Bryman & Bell 2013, s. 193).

Valet att använda obundet slumpmässigt urval grundade sig i att denna urvalsform är den teoretiskt enklaste att tillämpa. I övrigt brukar ett slumpmässigt urval vara önskvärt då det genom att använda denna metod går att beräkna hur pålitliga eventuella slutsatser som dras utifrån urvalet är ur populationens perspektiv. För denna studie är detta dock ej möjligt att beräkna med hög tillförlitlighet då inga precisa värden för populationens storlek fanns att tillgå (Dahmström 2011, s. 263-274).

Vid bestämmandet av storleken på urvalet togs ett antal olika aspekter i åtanke. Detta beslut är ofta problematiskt för de flesta studier, då optimalt alltid vore att undersöka hela populationen. Då detta sällan är möjligt i praktiken, på grund av resursbrist, måste beslut fattas om vad som är en lämplig urvalsstorlek.

Då populationen inte kunde fastställas var det inte möjligt att dra slutsatser som gällande hela populationen. Därmed valde denna studie att endast analysera och kommentera de företag som ingått i urvalet. Urvalskriterierna blev på grund av detta annorlunda.

Trots att det saknades en förteckning över populationens storlek var det möjligt att göra vissa antaganden om populationens homogenitet. Då populationen befann sig inom en viss bransch som tillämpar ett visst regelverk kunde populationen antas vara relativt homogen. Avvikande fall inte är lika vanligt förekommande i en homogen grupp vilket innebar att urvalet kunde begränsas till ett lägre antal än om populationen hade varit heterogen. (Bryman & Bell 2013, s. 200-203).

Med detta som bakgrund bestämdes urvalet till 100 företag. Denna urvalsstorlek antogs vara tillräckligt stor för att få med olika typer av variationer utan att för den delen bli orimligt stort med beaktande av det faktum att studien ej hade obegränsat med resurser.

4.4 Datainsamling

Studien har använt sig av sekundärdata i form av årsredovisningar, vilka hämtades ur databasen Retriever Business.

För att ta fram individer i populationen gjordes en sökning med vissa filtreringar i Retriever.

Bolagsform: Aktieföretag & Ekonomisk Förening

Omsättning: 1 tkr

Bransch: Uthyrning och förvaltning av fastigheter

Detta lämnade studien med 28 570 företag efter filtrering [2016-03-16].

Bransch filtrerades eftersom studien avgränsades till företag inom fastighetsbranschen.

Filtreringen av bolagsform gjordes för att begränsa sökningen till de företag som har möjlighet att använda sig utav K3. Slutligen filtrerades företag med omsättning som understiger 1 tkr bort eftersom företag utan verksamhet inte är relevanta för studien.

Efter att sökningen hade gjorts sorterades företagen i bokstavsordning och fördes över till Excel, där de tilldelades ett nummer. Med hjälp av en slumpgenerator gjordes sedan ett slumpmässigt obundet urval. De företag som valdes genom slumpgeneratorn kontrollerades så att de befann sig inom avgränsningen, det vill säga att de hade omräknade jämförelsetal för övergången. Eftersom det inte, genom Retriever Business, går att göra urval på företag som använder K3 blev denna del relativt omfattande. En stor del av de företag som var med i Excel-listan från Retriever Business använde andra regelverk än K3, framförallt K2 men även

IFRS. Då dessa företag inte rymdes inom avgränsningen blev det många av företagen som slumpats fram som inte behölls i urvalet.

När urvalet hade gjorts fördes informationen från dessa företags årsredovisningar in i ett Excel-ark. Vid övergången till K3 måste företagen, med vissa undantag, räkna om jämförelsetalen från förra årsredovisningen. Det betyder att till exempel ett företag som tillämpar K3 för första gången i 2014-års redovisning där lämnar omräknade jämförelsetal för 2013. Detta innebär för studien att siffrorna från året innan företaget började tillämpa K3 användes och jämfördes med de omräknade talen för samma år, i nästkommande års årsredovisning.

4.5 Nyckeltal för analys av data

Valet att använda vissa specifika nyckeltal för att analysera företagens resultat och finansiella ställning, och eventuella förändringar i dessa, baserades på de effekter som införandet av K3 huvudsakligen har på de olika posterna i balans- och resultaträkning.

Nyckeltalen som studien hade som grund för analysen delades in i två kategorier: de nyckeltal som påvisar förändringar i resultatet och de nyckeltal som påvisar förändringar i den finansiella ställningen. Kategoriseringen av nyckeltal utifrån dessa två kategorier definieras på så sätt att de nyckeltal som mäter förändringar i resultaträkningens poster ingår i nyckeltal för mätning av resultat, och de nyckeltal som mäter förändringar i balansräkningens poster ingår i nyckeltal för mätning av finansiell ställning.

4.5.1 Nyckeltal för mätning av resultat

Avkastning på eget kapital är ett nyckeltal som blir centralt för ägarna då de genom detta nyckeltal får svar på hur hög avkastningen är på det satsade kapitalet, och på så sätt kan ägarna bedöma värdet av investeringen. Om den procentuella avkastningen inte är avsevärt högre än bankräntan blir detta en grund för att ifrågasätta investeringen (Statistiska Centralbyrån 1999). Resultat i detta fall definierades som 78% av "resultat efter finansnetto". Detta var för att hantera skatten utan att ta med eventuella bokslutsdispositioner.

$$\text{Avkastning på eget kapital} = \frac{\text{Resultat efter finansnetto}}{\text{Justerat eget kapital}} \times 100$$

Avkastning på sysselsatt kapital är ett nyckeltal som används för att jämföra olika företags effektivitet utifrån rörelsen. Nyckeltalet lämpar sig väl för jämförelse i och med att det inte beaktar huruvida kapitalet är lånat eller består av egna medel. Justering görs där man tar bort icke räntebärande skulder från det totala kapitalet då dessa skulder är att betraktas som gratis finansiering (Thomasson 2000, s. 276).

$$\text{Avkastning på sysselsatt kapital} = \frac{(\text{Rörelseresultat} + \text{Finansiella intäkter})}{\text{Sysselsatt kapital}} \times 100$$

Avskrivningar genom nettoomsättning beskriver hur mycket av omsättningen som används för att täcka kostnader för avskrivningar. Då komponentavskrivningar blir tvingande i och med K3 förväntas många företag få förändringar i sina avskrivningar och det blev därmed intressant för studien att kunna se den procentuella skillnaden mellan företagen (Statistiska Centralbyrån 1999).

$$\text{Avskrivningar genom nettoomsättning} = \frac{\text{Avskrivningar}}{\text{Nettoomsättning}} \times 100$$

Rörelsemarginal är ett nyckeltal som visar hur mycket varje krona av omsättningen procentuellt bidrar till att täcka räntekostnader och beräknad vinst. För att förbättra rörelsemarginalen behöver företag antingen öka intäkterna eller minska kostnaderna. K3 kan ge en förändrad kostnadsbild, bland annat genom förändringar i avskrivningar, vilket ger förändringar i rörelsemarginalen. Rörelsemarginalen blev således ett lämpligt nyckeltal att använda för att jämföra de procentuella skillnaderna i rörelseresultatet efter införandet av K3 (Statistiska Centralbyrån 1999).

$$\text{Rörelsemarginal} = \frac{\text{Rörelseresultat}}{\text{Nettoomsättning}} \times 100$$

4.5.2 Nyckeltal för mätning av finansiell ställning

Genom att använda nyckeltalet eget kapital genom nettoomsättning kunde studien mäta hur mycket av nettoomsättningen som bundits upp i eget kapital. Därmed kunde studien, genom jämförelse av åren, se om företagen fått högre eller lägre eget kapital utifrån det nya regelverket och även jämföra detta procentuellt mellan företagen (Statistiska Centralbyrån 1999).

$$\text{Eget kapital genom nettoomsättning} = \frac{\text{Justerat eget kapital}}{\text{Nettoomsättning}} \times 100$$

Materiella anläggningstillgångar genom nettoomsättning blev ett naturligt nyckeltal att använda för denna studie då en av de främsta skillnaderna hos fastighetsbolag i samband med införandet av K3 antas vara komponentavskrivningar, och därmed även i många fall omvärdering av fastigheternas värde (Statistiska Centralbyrån 1999).

$$\text{Materiella AT genom nettoomsättning} = \frac{\text{Materiella anläggningstillgångar}}{\text{Nettoomsättning}} \times 100$$

Soliditeten är i många aspekter ett centralt nyckeltal i bedömandet av ett företags finansiella ställning. Till exempel är det utifrån soliditeten olika banker bedömer ett specifikt företags betalningsförmåga på lång sikt och påverkar därmed hur pass villiga bankerna är att bevilja lån till företaget. Med tanke på att Sveriges företagskultur är uppbyggd på så sätt att de

huvudsakliga finansiärerna är banker blev detta nyckeltal således av stor relevans för undersökningen (Statistiska Centralbyrån 1999, s. 14-15). För den specifika branschen denna studie har undersökt, fastighetsbranschen, är det viktigt att skilja på den soliditeten som framgår av årsredovisningarna och den verkliga soliditeten. Med verklig soliditet menas det värdet soliditeten skulle haft om fastigheterna vore värderade till verkligt värde, vilket är en värderingsprincip som enligt K3 endast ska användas för att upplysa om i not (Ernst & Young 2014).

Denna studie har valt att använda den soliditeten som beräknas på värdena från balansräkningen då tidigare normgivning inte ställde krav på att upplysa om verkligt värde på materiella anläggningstillgångar (Bokföringsnämnden 1999).

$$\text{Soliditet} = \frac{\text{Justerat eget kapital}}{\text{Totalt kapital}} \times 100$$

4.6 Analys av data

Utifrån datan som insamlats från årsredovisningarna beräknades sedan dels procentuella förändringar i ett antal poster från resultaträkningen samt ovan nämnda nyckeltal och förändringarna i dessa.

Procentuella förändringar beräknades direkt på vissa poster i resultaträkningen såsom avskrivningar, rörelseresultat samt resultat efter finansiella poster (inkl. schablonskatt på 22%).

Beräkningarna av nyckeltalen gjordes på posterna från årsredovisningen året innan företaget började tillämpa K3 samt på de omräknade jämförelsetalen från året då företaget tillämpade K3 för första gången. Utifrån dessa beräkningar beräknades sedan förändringen i procentenheter mellan åren. På så sätt blev det möjligt att identifiera och jämföra skillnader mellan olika företag.

De extremfall och avvikelser som identifierades analyserades djupare genom att årsredovisningar för de aktuella företagen studerades mer i detalj. Detta möjliggjorde för upptäckten av orsakerna till avvikelserna.

4.7 Reliabilitet

Reliabilitet handlar om en studies grad av tillförlitlighet. En hög reliabilitet är förutsättningen för att studien i sin tur ska kunna ha hög validitet. Reliabiliteten innebär förenklat ett mått på hur pass mycket en undersökning påverkas av slumpmässiga faktorer. Påverkas en undersökning i hög grad av tillfälliga faktorer riskerar dessa ge ett helt annat resultat vid en eventuell replikering.

Sett till denna studie är reliabilitet hög i den bemärkelsen att studien bygger på sekundär fastställd data. Datan som hämtas från en årsredovisning kan inte skilja sig i och med att en publicerad årsredovisning för ett specifikt år är en fastställd handling, vilket innebär att den inte kan ersättas med en annan handling för samma år i efterhand (Dahmström 2011, s. 368).

Vad som dock påverkade reliabiliteten, om än marginellt, är den mänskliga faktorn. Med tanke på den mängd data som har behandlats finns det risk för att någon siffra har skrivits in fel. Detta gör att reliabiliteten sjunker något, men bör inte påverka studiens tillförlitlighet nämnvärt.

4.8 Validitet

Validitet är ett mått för att avgöra om en studie undersöker det den ämnar undersöka. Validitet finns i flera olika former, men kan delas upp i begreppsvaliditet samt intern och extern validitet.

Begreppsvaliditet används som ett mått på om ett begrepp verkligen mäter det man avser att mäta. I studien användes flera nyckeltal för att mäta förändringar i resultatet samt den finansiella ställningen för företagen i urvalet. Användningen av nyckeltal är en väl beprövad och använd metod för att mäta företags resultat och finansiella ställning och bör därmed ha bidragit till en hög begreppsvaliditet.

Intern validitet är ett mått på hållbarheten i de kausala samband som en undersökning finner. Den används för att avgöra om det verkligen är den oberoende variabeln, och inte någon annan faktor, som påverkar den beroende variabeln. Studien har använt sig av siffror ur årsredovisningar som gäller samma år, endast omräknade enligt olika regelverk. Den enda förändringen mellan dessa år är införandet utav K3-regelverket och alla förändringar är därmed hänförliga till detta. Studien har därmed en mycket hög intern validitet.

Extern validitet behandlar frågan om resultaten från en studie kan användas för att dra generella slutsatser för hela populationen. Vilken typ av urval som använts är en av de mest avgörande faktorer för en hög extern validitet. Denna studie har använt sig utav en urvalsmetod, obundet slumpmässigt urval, som normalt bidrar till en hög extern validitet. Då det saknas en förteckning utav populationen kan dock inga slutsatser dras annat än för urvalet, och den externa validiteten blir därmed låg (Bryman & Bell, s. 63-64).

5. Resultat

Nedan presenteras resultaten av studien i ett antal diagram. Innan resultaten av förändringarna i nyckeltalen presenteras en överskådlig bild av resultaten. Datan är därefter uppdelad på de nyckeltal som mäter resultatförändringar samt de som mäter förändringar i den finansiella ställningen.

5.1 Övergripande resultat

K3:s påverkan på företagens nyckeltal

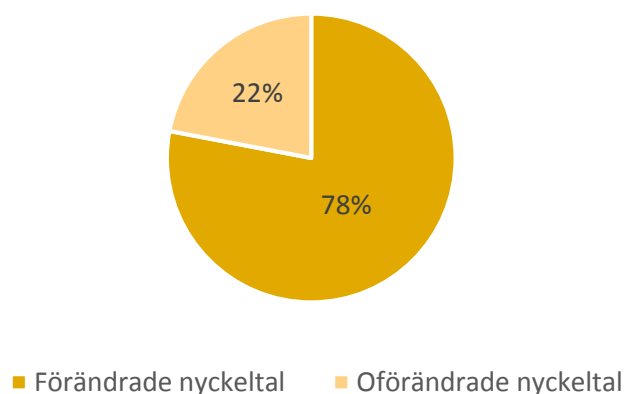

Diagram 1: K3:s påverkan på företagens nyckeltal

Diagrammet ovan åskådliggör andelen av företaget från urvalet vars resultat- och balansräkningar har påverkats utav införandet av K3. Hos majoriteten, 78%, har K3 därmed givit förändringar i minst ett av de nyckeltal som används i studien, medan det hos 22% inte har medfört några förändringar.

5.2 Förändringar i nyckeltal avseende resultat

Nedan presenteras ett antal diagram och tabeller över förändringen i företagens resultat, i procent och procentenheter, i och med införandet av K3. Värt att notera är att de 22% som ej upplevt några förändringar i nyckeltalen i och med införandet av K3 trots det är medräknade i nedanstående framställning.

Tabell 4: Sammanställning av procentuell förändring i avskrivningar

Medelvärde	8,10%
Median	0,00%
Störst ökning	282,17%
Störst minskning	-79,21%

Ovanstående tabell påvisar hur den procentuella förändringen i avskrivningar förhåller sig i stora drag. Ett positivt medelvärde jämfört med en median på noll förklaras bland annat av det faktum att det positiva extremvärdet är betydligt högre än det negativa extremvärdet.

Tabell 5: Sammanställning av procentuell förändring i rörelseresultat

Medelvärde	2,81%
Median	0,00%
Störst ökning	193,43%
Störst minskning	-195,00%

I enlighet med tabell 5 är den procentuella förändringen i rörelseresultat relativt jämn vad det gäller positiva samt negativa extremvärden. Medianen är noll och medelvärdet är svagt positivt.

Tabell 6: Sammanställning av procentuell förändring i resultat efter finansiella poster inkl. schablonskatt

Medelvärde	12,90%
Median	0,00%
Störst ökning	739,21%
Störst minskning	-244,03%

Som tydliggörs i tabell 6 är det positiva extremvärdet för den procentuella förändringen i resultat efter finansiella poster inkl. schablonskatt betydligt högre än den negativa. Medianen är noll även här medan medelvärdet är positivt.

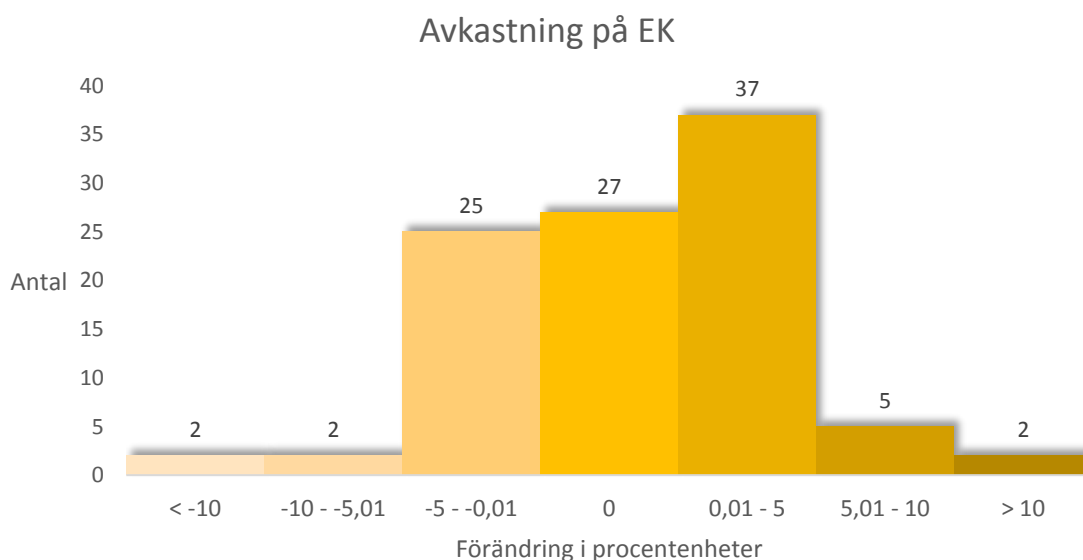

Diagram 2: Avkastning på EK, förändring i procentenheter

Diagram 2 visar att majoriteten av enheterna haft en förändring i avkastningen på det egna kapitalet som ligger mellan -5 och 5 procentenheter. Endast ett fåtal har upplevt förändringar som överstiger 5 procentenheter. Däremot går det att se en klar positiv förändring där hela 37 företag befinner sig i intervallet 0,01 till 5 procentenheter.

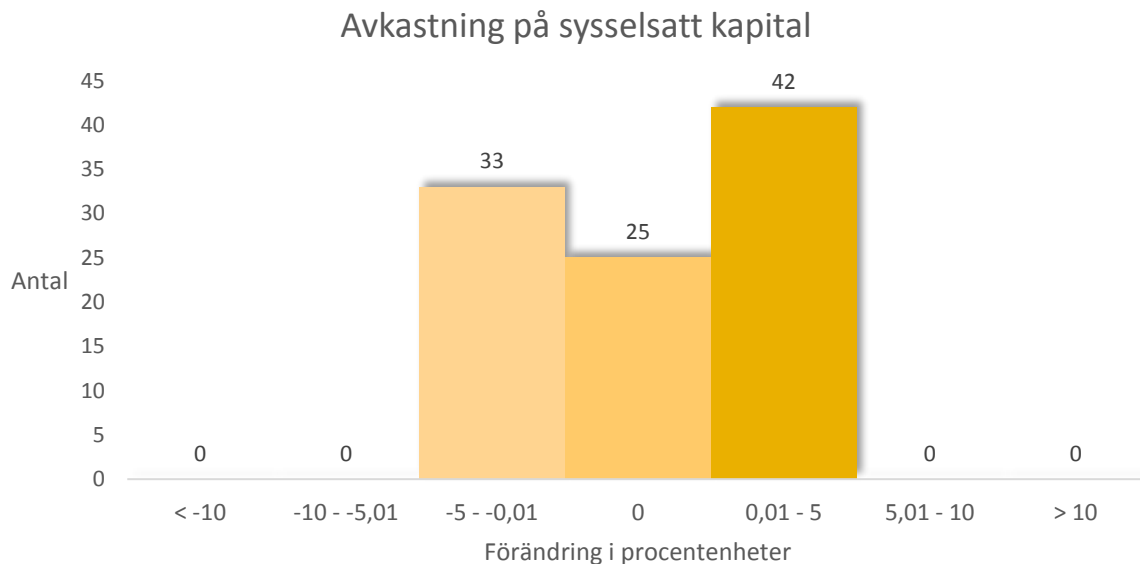

Diagram 3: Avkastning på sysselsatt kapital, förändring i procentenheter

Diagram 3 illustrerar förändringen i avkastning på sysselsatt kapital där majoriteten haft en ytterst liten förändring, 5 procentenheter eller lägre.

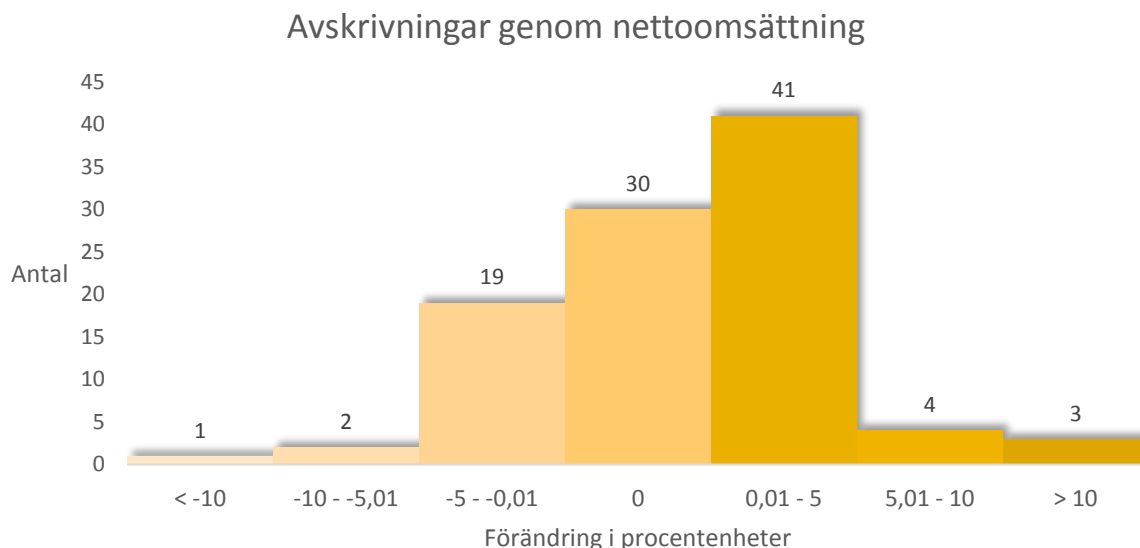

Diagram 4: Avskrivningar genom nettoomsättning, förändring i procentenheter

Diagram 4 visar tydligt hur majoriteten av företagens avskrivningar antingen är oförändrade eller har ökat i förhållande till sin nettoomsättning, där de flesta har upplevt en ökning på upp till 5 procentenheter. En mindre del av företagen har fått minskade avskrivningar.

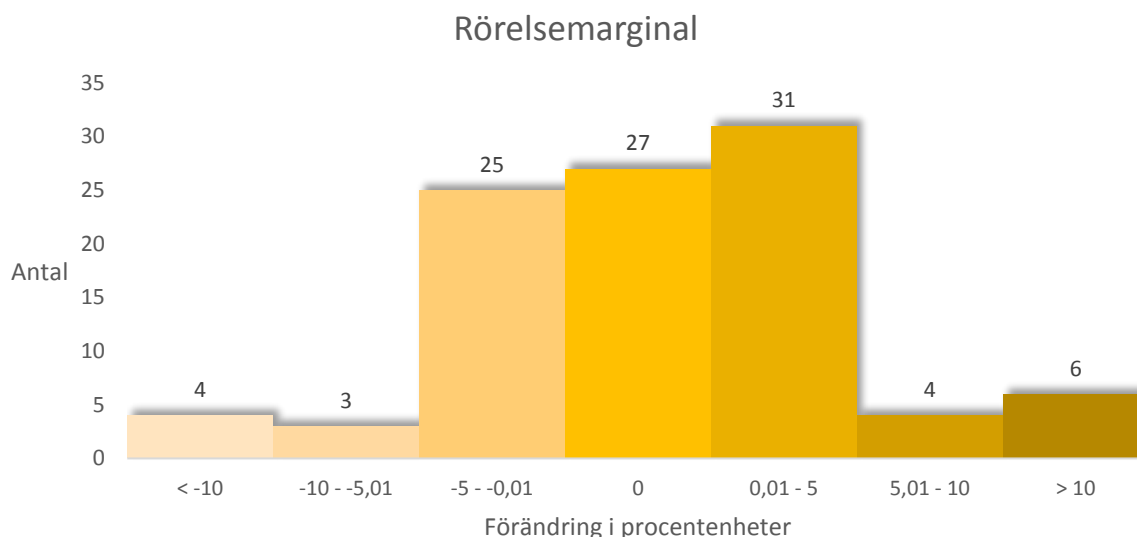

Diagram 5: Rörelsemarginal genom nettoomsättning, förändring i procentenheter

Diagram 5 påvisar att förändringar i rörelsemarginalen ligger fördelat kring noll men med något fler företag som uppvisar en positiv förändring än en negativ förändring.

5.3 Förändringar i nyckeltal avseende finansiell ställning

Nedan presenteras ett antal diagram över förändringen i företagens finansiella ställning, i procentenheter, i och med införandet av K3. Värt att notera är att de 22% som ej upplevt några förändringar i nyckeltalen i och med införandet av K3 trots det är medräknade i nedanstående framställning.

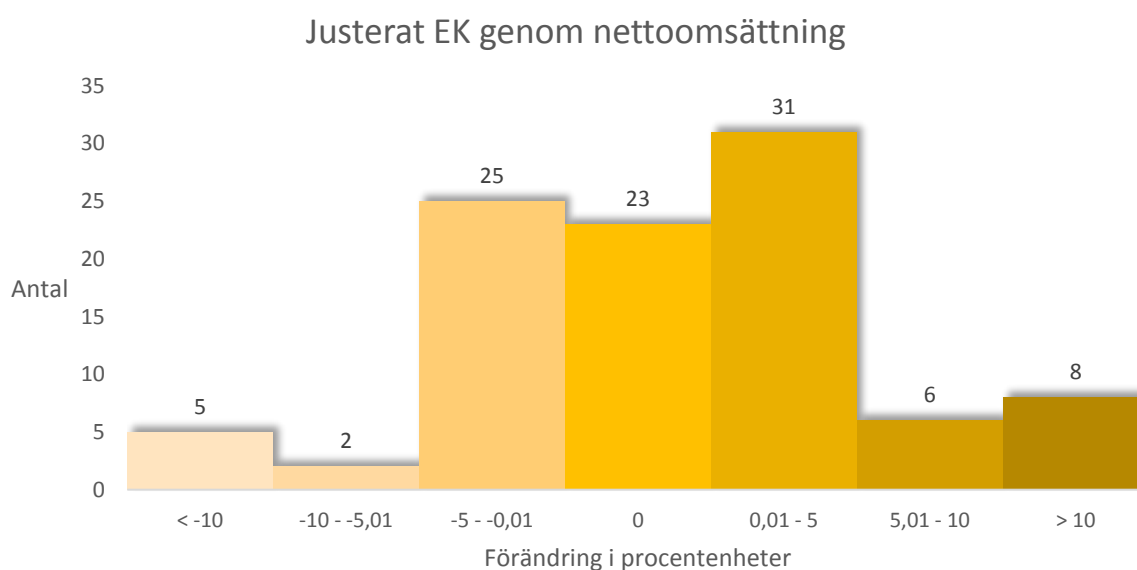

Diagram 6: Justerat eget kapital genom nettoomsättning, förändring i procentenheter

Diagrammet illustrerar att de flesta företag har fått en förändring i det egna kapitalet som understiger 5 procentenheter. Det finns dock även ett antal företag vars förändring i justerat eget kapital överstigit 5 procentenheter. En något positiv tendens går att identifiera.

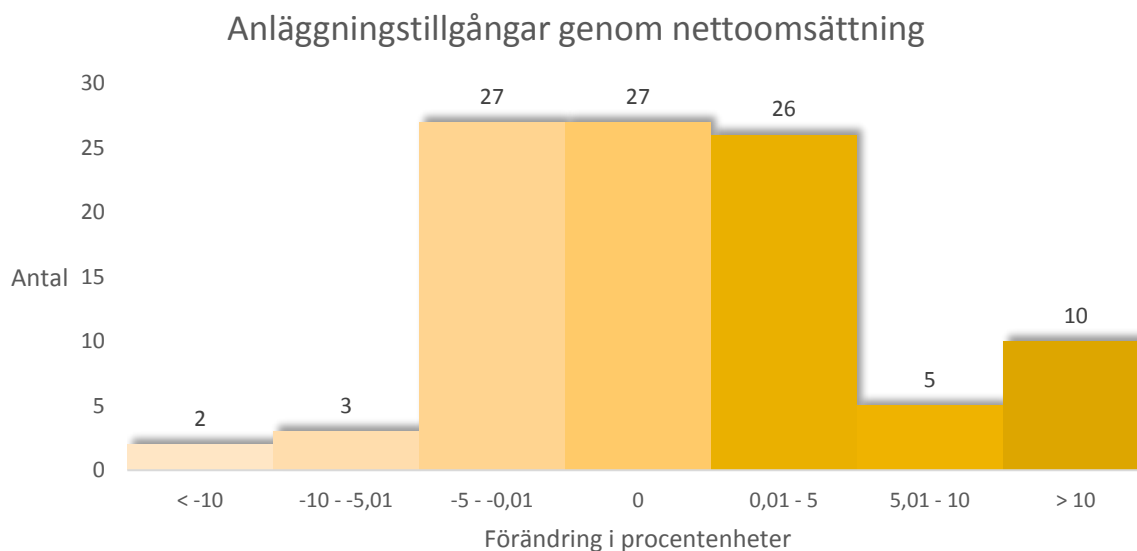

Diagram 7: Anläggningstillgångar genom nettoomsättning, förändring i procentenheter

I diagram 7 ovan illustreras hur förändringen i värdet på respektive företags anläggningstillgångar har sett ut innan och efter implementeringen av K3. De flesta företag har fått ingen eller liten förändring i värdet på anläggningstillgångarna. Bland de som har fått en förändring som överstiger 5 procentenheter är det dock övervägande positiva effekter.

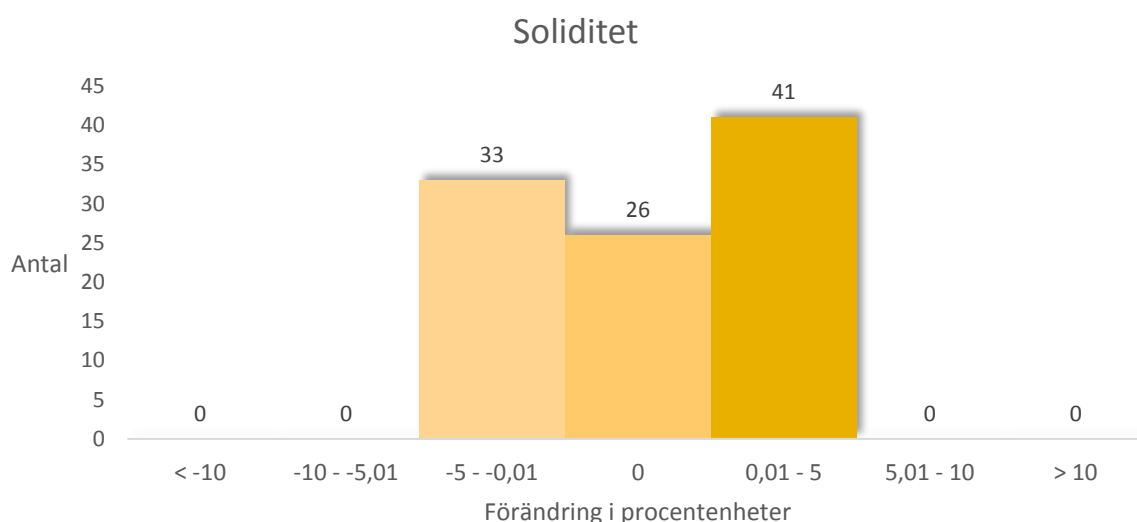

Diagram 8: Soliditet, förändring i procentenheter

Ovanstående diagram påvisar att alla företagen fått en förändring i soliditet som understiger 5 procentenheter. Fördelningen mellan positiv och negativ effekt är relativt jämn men med en tendens mot fler fall med positiv effekt.

6. Analys

I detta avsnitt analyseras resultaten med utgångspunkt i det regelverk och de teorier som tidigare presenterats.

6.1 Övergripande analys

I resultatet framgår att flera företag inte fått någon förändring i nyckeltalen i och med införandet av K3. Detta gäller, som framgår av diagram 1, 22 företag. Vid närmare analys av dessa företag har det inte framgått något klart samband dem emellan. Detta skulle kunna bero på att ett eventuellt samband inte framgår via den analysmetod som studien har använt. Alternativt så kan de förändringar som K3 medfört inte ha uppfyllt kravet för väsentlighet, det vill säga att posten inte har varit stor nog för att påverka beslutsfattare, och har därför inte behövts inkluderas i årsredovisningen (Bokföringsnämnden 2014).

En möjlig förklaring till att införandet av K3 inte har påverkat nyckeltalen för dessa företag är att K3 är övervägande principbaserat. Principbaserade regelverk karaktäriseras av få regler och "bright-line rules" och kräver mer professionell kunskap (Bradbury & Schröder 2012, s. 1-10). Detta i samband med att årsredovisningslagen inte ställer högre krav än på att redovisningen ska följa ett antal generella principer som att, ge en "rättvisande bild" samt följa god redovisningssed (Frostenson 2015, s. 96-97), ger ett stort utrymme för egen tolkning samt för misstag på grund av okunskap.

Den tolkning som principbaserade regelverk öppnar upp för ger även företagen en möjlighet att välja vilka intressenter de vill anpassa sin redovisning för. Företag som prioriterar sina aktieägares intressen kan välja att redovisa på ett sätt som ökar resultatet, eller minskar den negativa effekten på resultatet. Företag som istället vill minimera resultatet kan uppnå det genom att till exempel välja komponenter och avskrivningstider som ger höga avskrivningar. Intressentteorin behandlar just den intressekonflikt som kan uppstå mellan ett företags olika intressenter och fördomen att företag ofta prioriterar aktieägares intressen (Freeman 2010 s. 7-9).

6.2 Företagens resultat

Majoriteten av företagen som ingår i studien har fått någon form av förändring i resultat och finansiell ställning, i de flesta fall beroende på förändringar i metoden för avskrivningar.

Förändringen i rörelseresultat är relativt liksidig som framgår av tabell 5. De båda extremvärdena för positiv och negativ förändring ligger på ungefär samma procentuella förändring. Medianen är noll procent och medelvärdet endast svagt positivt. Tabell 6, som visar på förändringar i resultat efter finansiella poster, visar en helt annan bild. Medianen är även här noll procent men medelvärdet 12,90% vilket är en betydligt större ökning än motsvarande siffra för rörelseresultatet. Det går också att identifiera en klar skillnad i

extremvärdena där den procentuella förändringen är betydligt större för de företag som upplevt en ökning av resultatet.

Diagram 2 samt diagram 3 illustrerar förändringarna i nyckeltalen avkastning på eget kapital samt avkastning på sysselsatt kapital. Av båda diagrammen framgår att majoriteten av företagen inte har redovisat någon nämnvärd förändring i avkastningen på det egna kapitalet eller det sysselsatta kapitalet. Intervallet är dock något större för avkastningen på det egna kapitalet, med flera förändringar som överstiger 5 procentenheter, än för avkastningen på sysselsatt kapital där alla ligger inom 5 procentenheters förändring. Det går dock att urskilja en svagt positiv tendens i båda nyckeltalen.

Utifrån diagram 4 illustreras att av de 100 studerade företagen var det vanligare att K3 ledde till att avskrivningar i förhållande till nettoomsättning ökade snarare än att de minskade. I tabell 4 framgår även att den största procentuella ökningen i avskrivningar var betydligt större än den största procentuella minskningen i avskrivningar. Dechow (1994) menar att periodiseringar kan användas för att manipulera resultaten och på så sätt är det möjligt att använda avskrivningar för att uppnå det resultat som är önskvärt, vilket skulle kunna vara en förklaring till att så pass många företag ändå fått lägre avskrivningar.

Medelvärdena talar om att K3 givit en positiv effekt på resultatet (se diagram 5 samt 6), trots att avskrivningarna i de flesta fall har ökat (se tabell 4 samt diagram 4). Genom att djupare analysera de företag som har haft en ökning i avskrivningarna i kombination med ett ökat resultat efter finansiella poster, framgår att dessa företag, i samband med införandet av K3, upplevt en avsevärd minskning utav posten underhållskostnader. Dessa kostnader bör rimligen avse byte av komponenter och minskningen härrör i det faktum att K3 kap. 17.5 möjliggör för företag att aktivera dessa kostnader (Bokföringsnämnden 2014).

Anläggningstillgångar ska som tidigare nämnts enligt K3 kap. 7.4 delas upp i "betydande" komponenter i de fall då dessa har en "väsentlig" skillnad i nyttjandeperiod. BFN nämner för fastigheter som anläggningstillgång till exempel stomme, fasad, tak mm. som möjliga komponenter (Bokföringsnämnden 2014). Tendensen till en positiv trend med ökade avskrivningar skulle kunna tyda på att fler komponenter får en kortare avskrivningstid med komponentavskrivningar än med den traditionella linjära avskrivningsmetoden.

6.3 Företagens finansiella ställning

Förändringarna i resultatet som tagits upp ovan leder även till förändringar i balansräkningens poster och därmed företagens finansiella ställning. Bland annat förändras årets resultat vilket i sin tur påverkar det egna kapitalet.

Det justerade egna kapitalet i förhållande till nettoomsättningen har även det ökat för många av företagen, se diagram 6, vilket kan förklara en del av ökningen i avkastningen på det egna samt sysselsatta kapitalet. K3 verkar i många fall ha givit en positiv effekt på företagens

resultat, vilket togs upp i föregående avsnitt, och kan hjälpa till att förklara ökningen i dessa nyckeltal.

Förändringen i de materiella anläggningstillgångarna i förhållande till nettoomsättningen kan ses i diagram 7. Det framgår att det nya regelverket har lett till i princip lika många positiva som negativa förändringar i värdet. I diagram 4 kunde vi dock se en ökningstrend avseende avskrivningarna på dessa tillgångar. Nedanstående diagram (diagram 9) belyser hur förändringen i nyckeltalet för materiella anläggningstillgångar förhåller sig till förändringen i nyckeltalet för avskrivningar.

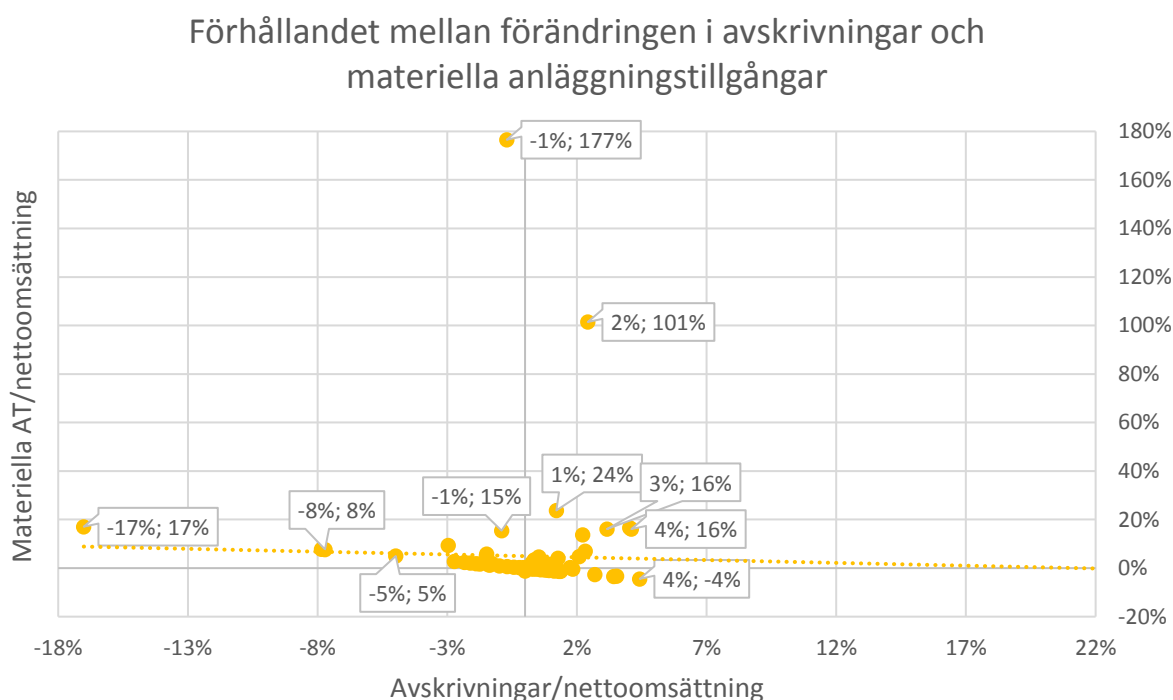

Diagram 9: Förhållandet mellan förändringen i avskrivningar och materiella anläggningstillgångar

Diagrammet visar en svagt negativ trend där ökade avskrivningar i förhållande till nettoomsättning verkar ha ett samband med minskade materiella anläggningstillgångar i förhållande till nettoomsättning. Detta framstår som naturligt då en ökad årlig avskrivning leder till en motsvarande minskning i tillgångens redovisade värde. Alla företag följer dock inte den trenden, vilket delvis beror på det faktum att K3 kap. 17.5 tillåter företag att aktivera kostnader som rör byte av en anläggningstillgångs komponenter (Bokföringsnämnden 2014). Det framgår även att inget företag fått en negativ effekt på både materiella anläggningstillgångar och avskrivningar. Ett antal extremfall, gällande stora öknings av anläggningstillgångar, går att urskilja. Efter en djupare analys utav informationen i dessa företags årsredovisningar kan utläsas att detta beror på att företagen har klassificerat om sina fastigheter från omsättningstillgångar till anläggningstillgångar, vilket givit den markanta ökningen av företagets materiella anläggningstillgångar.

Förändringen i soliditet, som framgår av diagram 8, påvisar att de flesta företag inte fått någon eller en väldigt liten förändring. De företag som utmärker sig genom en större förändring i soliditet har efter en närmare analys visat sig ha fått ökade avskrivningar utan att ha kunnat aktivera några kostnader. Tidigare i analysen har det kunnat konstateras att den negativa effekten av ökade avskrivningar i många fall har vägts upp av en positiv effekt genom minskade underhållskostnader tack vare möjligheten att aktivera kostnader för byte av komponenter. De företag som inte haft möjligheten att aktivera kostnader får följaktligen en större negativ påverkan på både resultat och finansiell ställning.

7. Diskussion

I detta avsnitt diskuteras de resultat som studien har funnit och analyserat.

Analysen visar att K3 har lett till få stora och märkbara skillnader i företagens resultat och finansiella ställning. Det går dock att direkt urskilja en svag positiv trend. Införandet av detta nya regelverk var dels ett steg mot ökad internationell harmonisering och dels ett försök att skapa en redovisning som ger en rättvisande bild av företagen. Att K3 inte givit några stora förändringar i resultat eller finansiell ställning behöver inte betyda att införandet av det nya regelverket inte har haft någon påverkan alls. De företag som fått ökade avskrivningskostnader har i många fall kunnat väga upp för det genom möjligheten att aktivera kostnader för byte av komponenter. Detta leder till en låg påverkan på resultatet men bidrar ändå samtidigt till att redovisningen ger en mer rättvisande bild av företaget.

Införandet av tvingande komponentavskrivningar har även det givit tvetydiga effekter, där effekterna har blivit både ökade, minskade samt oförändrade avskrivningar. Då det inte gick att finna några tydliga samband mellan företagen och den effekt komponentavskrivningar fått kan man fråga sig vad den stora spridningen kan bero på.

Avskrivningarna har dock tenderat att bli något högre med det nya regelverket än tidigare, vilket uppmärksammats i resultat och analys. Det som skiljer komponentavskrivningar från den traditionella linjära avskrivningen är att den tillåter olika avskrivningstider för komponenter med olika nyttjandeperioder. Att avskrivningarna har förändrats kan tyda på att komponentavskrivningar bättre avspeglar verkligheten. Jämför man till exempel stommen på en fastighet med fasaden, är fasaden betydligt mer utsatt för väder och vind och oftare kräver förbättringsåtgärder vilket ger en kortare avskrivningstid. Trenden till ökade avskrivningarna lär ha sin förklaring i detta, att de flesta komponenter får en kortare avskrivningstid än vad de hade när de skrevs av till fastighetens nyttjandeperiod.

Vid införandet av nya redovisningsprinciper finns alltid problemet med okunskap och svårigheter att implementera mer avancerade principer. Detta kan vara en faktor som förklarar att påverkan ser så olika ut även för företag som på pappret liknar varandra.

Då K3 är ett regelverk mer åt det principbaserade hållet ger detta utrymme för egen tolkning av redovisningsprinciperna. Anläggningstillgångar ska till exempel delas upp på "betydande" komponenter med "väsentlig" skillnad i avskrivningstid. Detta öppnar upp för olika metoder för att bestämma komponenter samt avskrivningstid. Det ger i sin tur ett stort utrymme för egen tolkning och ger företagen en möjlighet att själva i viss utsträckning bestämma vilken effekt de vill att komponentavskrivningarna ska ge. Förvånansvärt många företag fick till exempel oförändrade avskrivningar, en del trots att de haft anläggningstillgångar till stora värden, vilket är svårt att förklara på något annat sätt.

Något som är anmärkningsvärt kring det faktum att många av företagen upplevde positiv resultatförändring trots högre avskrivningar är att företagen har aktiverat kostnader som varit

klassificerade som underhållskostnader. Komponentavskrivningar tillåter inte aktivering av underhållskostnader utan endast kostnader för byte av komponenter, vilket väcker en del frågor. Möjligtvis så har posten ”Underhållskostnader” i resultaträkningen innehållit kostnader som företagen klassificerat som underhåll men som egentligen rör byte utav komponenter. Om detta är fallet är inte själva aktiveringen i sig felaktig, utan endast benämningen av kostnaderna. En annan möjlig förklaring är att företagen helt enkelt har aktiverat kostnader för underhåll och reparation på felaktiga grunder. Vilket av fallen som gäller för dessa företag går endast att spekulera i, men är intressant att notera. I bästa fall skulle det sistnämnda ha skett oavsiktligt, på grund av okunskap. Det finns dock en möjlighet att företagen har utnyttjat det faktum att regelverket är så pass principbaserat och därmed har vinklat redovisningen på ett sätt som är gynnsamt för diverse intressenter. Då det i Sverige inte finns något kontrollorgan för hur företag sköter sin redovisning är detta, även om det inte går att uttala sig om hur troligt det är, inte en omöjlighet.

8. Slutsatser

Nedan presenteras de slutsatser som har kunnat dras utifrån resultaten och den analys som genomförts.

K3 har överlag haft en svagt positiv effekt på resultatet för de företag som ingår i urvalet. Detta trots att avskrivningarna i många fall har tenderat att öka. Detta hänförs i stor del till möjligheten att aktivera kostnader för byte av komponenter. De företag som inte har haft denna möjlighet har i stort påverkats mer negativt av införandet.

Den finansiella ställningen för företagen i studiens urval har inte påverkats nämnvärt av införandet av K3-regelverket. Antalet företag vars finansiella ställning har påverkats positivt, negativt eller inte påverkats alls har varit ungefär lika. De förändringar som har skett har i de flesta fall varit små och de extremfall som har identifierats har ofta kunnat förklaras genom engångseffekter, såsom omklassificering av omsättningstillgångar till anläggningstillgångar.

Överlag går det att urskilja att de flesta förändringarna i resultat och finansiell ställning har skett på grund av införandet av komponentavskrivningar.

Effekterna av K3 för dessa företag kan verka små men införandet handlar mer om internationell harmonisering samt att driva redovisningen mot idealet att den ska ge en rättvisande bild snarare än att skapa markanta skillnader i företagens resultat.

9. Kritik

Nedan presenteras kort den kritik mot studien som har uppdagats under arbetets gång.

Ett problem som uppstod vid datainsamlingen var att formuleringen angående övergången till K3 skiljer sig i många årsredovisningar, exempelvis vad det gäller omräkning av jämförelsetal samt vilka undantag som har gjorts från omräkningen. Detta kan ha lett till att formuleringen har missuppfattats. Jämför “Jämförelsetalen har inte räknats om” med “Övergången gav inga förändringar i resultat- eller balansräkningen och jämförelsetalen har därmed inte räknats om”. Då studien avgränsats till att endast ta med de företag som har omräknade jämförelsetal kan sådana former av diffus formulering ha lett till att företag som egentligen tillhörde urvalet valdes bort.

En problematisk del i metoden är som tidigare nämnts det faktum att det inte finns en förteckning över hela populationen som studeras att tillgå. Utan en sådan förteckning blir det svårt att beräkna till exempel urvalsfelet tillförlitligt, vilket annars hade varit ett bra sätt att beräkna hur generaliserbar studien är (Dahmström 2011, s. 352). I och med att denna förteckning inte finns är det heller inte möjligt att generalisera studien, då det är omöjligt att säga hur väl urvalet representerar populationen. För denna studie är det därmed endast möjligt att uttala sig om de specifika 100 företagen som ingår i urvalet studien studerar.

10. Vidare forskning

Nedan ges förslag på lämpliga utgångspunkter för fortsatta studier inom ämnet.

I första hand vore det intressant att replikera denna studie med ett större urval, samt en förteckning av populationen, för att kunna generalisera resultaten och eventuellt finna samband i vad som gör att ett företag påverkas positivt eller negativt på olika punkter i de finansiella rapporterna.

Intressant vore även att genomföra en liknande studie på företag som tillämpar K2 då det genom detta skulle det vara möjligt att i grova drag dra slutsatser om hur K-projektet i stort har påverkat svensk redovisning.

Referenser

- Alexander, D. & Jermakowiz, E. (2006). A true and fair view of the principles/rules debate. *ABACUS*, 42(2), s. 132-164.
- Blanchette, M., Racicot, F-E. & Girard, J-Y. (2011). *The Effects of IFRS on Financial Ratios: Early Evidence in Canada*. Certified General Accountants Association of Canada.
- Bokföringsnämnden (1999). *Materiella anläggningstillgångar*.
<http://www.bfn.se/upload/sv/redovisningsregler/redovisningsradets-rekommendationer/RR/RR12.pdf> [2016-04-29]
- Bokföringsnämnden (2014). *Bokföringsnämndens vägledning - Årsredovisning och koncernredovisning*.
<http://www.bfn.se/upload/sv/redovisningsregler/vagledningar/k-regelverk/VL12-1-K3-kons.pdf> [2016-04-20]
- Bokföringsnämnden (2016). *K-projektet*.
<http://www.bfn.se/sv/om-bokforingsnamnden/k-projektet> [2016-04-20]
- Bradbury, M. E. & Schröder, L. B. (2012). The content of accounting standards: Principles versus rules. *The British Accounting Review*, 44(1), s. 1–10.
- Bryman, A. & Bell, E. (2013). *Företagsekonomiska forskningsmetoder*. Stockholm: Liber.
- Clarkson, M. (1995). A stakeholder framework for analyzing and evaluating corporate social performance. *Academy of Management Review*, 20(1), s. 92-117.
- Dahmström, K. (2011). *Från datainsamling till rapport - att göra en statistisk undersökning*. Lund: Studentlitteratur.
- Dechow, P. (1994). Accounting earnings and cash flows as measures of firm performance: The role of accounting accruals. *Journal of Accounting & Economics*, 18, s. 3-42.
- Drefeldt, C. & Törning, E. (2013). *Finansiell rapportering enligt K3 och K2*. Lund: Studentlitteratur.
- Ernst & Young (2014). *Nyckeltal i fastighetsbolag - del 2*.
<http://drivkraft.ey.se/2014/07/28/nyckeltal-i-fastighetsbolag-del-2/> [2016-04-29]
- Fastighetsägarna Sverige & SABO (2012). *Riktlinjer för komponentredovisning av förvaltningsfastigheter*.
http://www.sabo.se/aktuellt/nyheter_s/2012/dec/Documents/Riktlinjer%20f%C3%B6r%20komponentredovisning.pdf [2016-03-01]

Freeman, E.R. (2010). Managing for Stakeholders: Trade-offs or Value Creation. *Journal of Business Ethics*, 96(1), s. 7-9.

Frostenson, M. (2015). *Redovisningsteori*. Lund: Studentlitteratur.

Laplume, A. Sonpar, K. & Litz, R. (2008). Stakeholder Theory: Reviewing a Theory That Moves Us. *Journal of Management*, 34(6), s. 1152-1189.

Perera, D. & Chand, P. (2015). Issues in the adoption of international financial reporting standards (IFRS). for small and medium-sized enterprises (SMES). *Advances in accounting, incorporating advances in international accounting*, 31(1), s. 165–178.

Rådet för Finansiell Rapportering, u.å. *Rådets roll i normgivningsprocessen*.

http://www.radetforfinansiellrapportering.se/UserFiles/Radets_roll_uppdatt100413_i_normgivningsprocessen_Publ_underlag20100413.pdf [2016-04-20]

Skatteverket (2005). Redovisning.

<http://www.skatteverket.se/download/18.deeebd105a602bfe3800085/kap03.pdf> [2016-03-01]

Stárová, M. & Čermáková, H. (2010). Method of component depreciation of fixed assetsts and its comparision with traditional methods. *AGRIS on-line papers in economics and informatics*, 2(3), s.37-46.

Statistiska Centralbyrån (1999). *Nyckeltalshandboken*. Örebro: Statistiska centralbyrån.

Thomasson, J. (2000). *Extern redovisning och finansiell analys*. Malmö: Liber.